

สารบัญ

คำนำผู้แปล

6

บทนำ: ชีวิตออกแบบได้

12

1. เริ่มต้นจากจุดที่เราขึ้นอยู่กับ

42

2. สร้างเข็มทิศ

70

3. หาหนทาง

84

4. หลุดจากกับดัก

106

5. ออกแบบชีวิต

130

6. สร้างต้นแบบ

150

7. ทำอย่างไรให้ไม่ได้งาน

172

8. ออกแบบงานในฝัน

190

9. การเลือกความสุข

204

10. ภูมิคุ้มกันความล้มเหลว

230

11. การสร้างทีม

250

บทส่งท้าย: ชีวิตที่ออกแบบมาอย่างดี

268

กิตติกรรมประกาศ

284

บันทึกท้ายบท

288

รู้จักผู้เขียน

294

รู้จักผู้แปล

295

คำนำผู้แปล

ชีวิต ≠ เส้นตรง

ในวัยเด็ก ฉันฝันอยากเป็นจิตแพทย์ จึงตั้งใจเรียนปริญญาตรีด้าน
วิศวกรรมชีวการแพทย์ เพื่อเรียนต่อคณะแพทยศาสตร์ในสหรัฐอเมริกา

พอเรียนไปเรียนมาก็รู้สึกที่ตัวเองไม่ชอบทำงานในห้องปฏิบัติการ
เมื่อรู้ว่าเพื่อนๆ ที่ทำงานธนาคารได้มีโอกาสพบปะผู้คนมากมาย จึงเกิด
ความรู้สึกอยากลองบ้าง กระทั่งจับพลัดจับผลูไปทำงานเป็นวาณิชธนกร
(investment banker) อยู่ที่ประเทศสิงคโปร์

จากนั้นเมื่อได้เรียนต่อปริญญาโท ฉันตัดสินใจเรียนด้าน
บริหารธุรกิจ โดยตั้งใจว่าเมื่อเรียนจบจะไปทำงานที่ต่างประเทศ

สุดท้ายทุกวันนี้ ฉันกลับไทยมาเปิดบริษัทเล็กๆ ของตัวเองที่
สอนเรื่องกระบวนการคิดเชิงออกแบบ พร้อมกับแบ่งเวลาดูแลน้อง “มีคุณ”
ลูกชายวัยขวบกว่าที่กำลังชน

ชีวิตนั้นเป็นเส้นคดเคี้ยวยิ่งย้อ

แผนการที่คิดไว้อาจไม่ได้เป็นอย่างที่คิด ตลอดการเดินทางนั้นมี
เรื่องราวและเหตุการณ์ให้เราคอยเรียนรู้ ประเมินความต้องการของตัวเอง
และปรับทิศทางที่เราก้าวเดินเสมอ

บทเรียนสำคัญที่ฉันได้จากการสอนกระบวนการคิดเชิงออกแบบ
และนำวิธีคิดดังกล่าวมาใช้กับชีวิต คือการไม่ยึดติดกับทางเลือกเดียว เปิดใจ
เรียนรู้การเดินทางในวันข้างหน้า และพัฒนาตัวเองในวันนี้ให้ดีกว่าวันก่อน

การมองโลกแบบ “นักออกแบบ” ทำให้เราไม่ตีกรอบตัวเอง เปิดโอกาสต้อนรับความเป็นไปได้ใหม่ๆ ไม่ว่าจะสำหรับตัวเองหรือคนรอบตัว

ทุกวันนี้ฉันได้แรงบันดาลใจในการใช้ชีวิตอย่างนักออกแบบจากลูกชาย “มีคุณ” ที่ตอนนี้ลองทุกอย่างด้วย “ความไม่รู้” ทั้งหยิบของเข้าปาก ปีนป่ายโดยไม่กลัวล้ม ได้ผลบ้าง ผกซ้ำบ้าง กระบวนการคิดเชิงออกแบบ และลูกชายตัวเล็กทำให้ฉันคิดได้ว่า บางทีคนเราก็ต้อง “ฟัง” “ลอง” และ “ล้ม” เพื่อเรียนรู้และหาโอกาสใหม่ๆ ให้กับตัวเอง

หากไม่ต้องสนใจว่าเรามีความสามารถอะไร

หากไม่ต้องสนใจว่าเราจะทำเงินได้มากน้อยแค่ไหน และไม่ต้องสนใจเสียงของคนรอบข้าง

เราจะออกแบบชีวิตของเราอย่างไร

ขอให้ทุกคนสนุกกับการออกแบบชีวิตค่ะ

เมษ์ ศรีพัฒนาสกุล

แต่นักศึกษาผู้นำที่ทุกคนที่ร่วมแบ่งปันชีวิตและเรื่องราวต่างๆ ให้
กับเรา ความใจกว้างและพร้อมร่วมมือของพวกเราสอนให้เราเข้าใจ
การออกแบบชีวิตได้มากกว่าที่เราจะจินตนาการได้

แต่ซินเธีย ภรรยาของผม ผู้แนะนำให้ผมรับตำแหน่งที่สแตนฟอร์ด
ผมรักคุณ และผมคงไม่อาจเป็นเช่นทุกวันนี้ได้หากปราศจากคุณ

-- บิล เบอร์ตต์

แต่คลอเดีย ภรรยาที่รัก พลึงแห่งการประพันธ์ที่แท้จริงในบ้านของเรา
ผู้ขียนกราบให้ผมเขียนหนังสือเล่มนี้และคอยย้ำเตือนเหตุผลที่ควร
ทำเช่นนั้นให้ผมพิงอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ความรักของคุณช่วย
กอบกู้ผมซ้ำแล้วซ้ำเล่า

-- เดฟ อิวานส์

Designing Your Life

by

Bill Burnett and
Dave Evans

แปลโดย

เมษ์ ศรีพัฒนาสกุล

บทนำ / ชีวิตนอกแบบได้

เอลเลนชอบก้อนหิน และยังชอบสะสมก้อนหินด้วย เธอมักจัดหิน ตามขนาด รูปปร่าง ประเภท และสี หลังจากเรียนจบปีสองในมหาวิทยาลัย อันดับต้นๆ ของประเทศ ก็ถึงเวลาที่เอลเลนต้องเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อ เอลเลนไม่รู้เลยว่าชีวิตนี้เธออยากทำอะไรหรือโตขึ้นอยากเป็นอะไร แต่ก็ถึงเวลาที่จะต้องเลือกแล้ว สาขาธรณีวิทยาดูจะเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด ณ เวลานั้น เพราะถึงอย่างไรเธอก็ชอบก้อนหินมาก

พ่อแม่ของเอลเลนภูมิใจในตัวลูกสาว ซึ่งเป็น *นักศึกษาเอกธรณีวิทยา* และ *อนาคตนักธรณีวิทยา* แต่เมื่อเอลเลนเรียนจบปริญญาตรี เธอก็กลับมาอาศัยอยู่กับพ่อแม่ และเริ่มหารายได้เล็กๆ น้อยๆ โดยรับจ้างเป็นที่เลี้ยงเด็กและพาสุนัขไปเดินเล่น พ่อแม่ของเอลเลนไม่เข้าใจเรื่องนี้เลย ตอนเรียนมัธยมปลาย เอลเลนก็ทำงานเดี๋ยวกันนี้ พวกเขาเสียเงินส่งเธอเรียนมหาวิทยาลัยไปไม่น้อย เมื่อไรนะที่ลูกสาวของพวกเขาจะแปลงร่างเป็นนักธรณีวิทยาและเริ่มทำงานเสียที เอลเลนรำเรียนมาเพื่อการนี้ และนี่คือสิ่งที่เธอ *ควร* ทำ

ความจริงก็คือ เอลเลนตระหนักว่าเธอไม่ได้อยากเป็นนัก
ธรณีวิทยา เธอไม่ได้สนใจศึกษากระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก สสาร
ต่างๆ ที่เป็นส่วนประกอบ หรือประวัติความเป็นมาของโลกแม้แต่หน่อย
เธอไม่ได้สนใจงานวิจัยภาคสนามหรือการทำงานกับบริษัทที่ทำงานด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เธอไม่ชอบแผนที่และไม่ชอบเขียน
รายงาน เธอเลือกเรียนสาขาธรณีวิทยาเพียงเพราะเธอเคยชอบสะสม
ก้อนหิน แต่ ณ เวลานี้ ระหว่างที่ต้องทนฟังเสียงพ่อแม่พร่ำบ่น เอลเลนที่
มีใบปริญญาในมือก็ยังไม่รู้เลยว่าจะหางานอย่างไร และจะจัดการกับชีวิต
ที่เหลืออย่างไรดี

ใครต่อใครต่างก็บอกว่าสี่ปีในมหาวิทยาลัยคือช่วงเวลาที่ดีที่สุด
ในชีวิต ถ้าเป็นเช่นนั้นจริง ชีวิตเอลเลนคงจะมีแต่แสงและเป็นแน่ เธอไม่รู้
เลยว่าเธอไม่ใช่คนเดียวที่ไม่อยากทำงานในสาขาวิชาที่ตัวเองเรียนจบมา
อันที่จริงในสหรัฐอเมริกา มีบัณฑิตเพียง 27 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นที่ทำงาน
เกี่ยวข้องกับสาขาที่เรียน ความเข้าใจผิดอย่างหนึ่งคือความคิดที่ว่า เรา
จะต้องทำงานในสาขาที่เราเรียนไปตลอดชีวิต และสี่ปีในมหาวิทยาลัยคือ
ช่วงเวลาที่ดีที่สุดของชีวิต (ก่อนจะเข้าสู่ชีวิตการทำงานอันแสนหนักหนา
สาหัสและน่าเบื่อ) ความเชื่อเช่นนี้ทำให้คนจำนวนมากมองไม่เห็นหนทาง
ออกแบบชีวิตตัวเอง

ความเชื่อผิด ๆ: ใบปริญญากำหนดเส้นทางอาชีพ

ปรับมุมมองใหม่: 3 ใน 4 ของนักศึกษาที่เรียนจบมหาวิทยาลัยไม่ได้
ทำงานที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่ตัวเองเรียน

ในช่วงอายุ 30 กลางๆ จากนั้นกำลังเริ่มเก็บเกี่ยวดอกผลที่ท่วมเท
อุทิศตัวมาเป็นสิบปี เส้นทางชีวิตของเธอก้าวกระโดดอย่างรวดเร็วและ

ยังคงเป็นเช่นนั้น เธอเรียนจบจากมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง ได้เรียนต่อปริญญาโทด้านกฎหมายในมหาวิทยาลัยชั้นนำ ได้เข้าทำงานในบริษัททนายความที่ทำงานสำคัญๆ อันส่งผลต่อสังคม และเธอกำลังมุ่งมั่นเพื่อ “ไปให้ถึงจุดหมาย” ทุกอย่างในชีวิตเป็นไปตามที่เธอวางแผนไว้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องมหาวิทยาลัย โรงเรียนกฎหมาย ชีวิตสมรส หรือหน้าที่การงาน ทัศนคติและความทุ่มเทมอบทุกสิ่งทุกอย่างที่เธอปรารถนา ชีวิตของเธอเป็นดังภาพแทนชีวิตที่ประสบความสำเร็จ

แต่จានีนมีความลับที่ไม่เคยบอกใคร

ในบางคืน หลังขับรถกลับจากที่ทำงานซึ่งเป็นบริษัททนายความที่มีชื่อเสียงที่สุดแห่งหนึ่งในแถบซิลิคอนแวลลีย์ เธอจะนั่งอยู่นอกกระเบื้องขณะแสงไฟจากซิลิคอนแวลลีย์เริ่มสว่างไสว จากนั้นก็ร้องไห้ ถึงแม้ว่าเธอจะมีทุกอย่างในชีวิต ทั้งสิ่งที่เธอคิดว่าควรมีและสิ่งที่คิดว่าตนเองต้องการ แต่เธอค้นพบว่าตัวเองไม่มีความสุขเลย จานีนรู้ว่าเธอน่าจะสุขล้นกับชีวิตที่สร้างมา แต่กลับไม่เป็นเช่นนั้น ไม่ใกล้เคียงเลยด้วยซ้ำ

จานีนคิดว่าตัวเธอมีบางอย่างผิดปกติ จะมีใครกันที่ทุกเช้าตื่นขึ้นมาด้วยความประสบความสำเร็จ และเข้านอนทุกคืนด้วยความรู้สึกปั่นป่วนในท้อง คล้ายว่าชีวิตของเธอมีอะไรบางอย่างขาดหายไป บางอย่างที่ตกหล่นไประหว่างทาง คุณจะทำอย่างไรหากคุณมีทุกอย่างเพียบพร้อม แต่ขณะเดียวกันก็ไม่มีอะไรเลยสักอย่างเดียว จานีนมีความเชื่อผิดๆ เหมือนกับเอลเลน เธอคิดว่าตลอดว่าความสุขในชีวิตนั้นได้มาจากรางวัลและความสำเร็จ เหมือนนั่งม้าหมุนแล้วคิดว่าห่วงทองเหลืองได้ครบทุกห่วง มีคนมากมายที่ประสบปัญหาแบบจานีน ในสหรัฐอเมริกา 2 ใน 3 ของคนวัยทำงานไม่มีความสุขกับงาน และมีคน 15 เปอร์เซ็นต์บอกว่าเกลียดงานที่ตัวเองทำอยู่

ความเชื่อผิด ๆ: ความสำเร็จนำมาซึ่งความสุข

ปรับมุมมองใหม่: ความสุขที่แท้จริงเกิดจากการออกแบบชีวิตที่ตัวเองต้องการ

โดนัลด์ทำงานเก็บเงินมากกว่า 30 ปีโดยไม่เคยเปลี่ยนงานเลย เขาผ่อนบ้านเกือบหมดแล้ว ส่งลูกเรียนจบมหาวิทยาลัย ลงทุนในกองทุนบำนาญอย่างรอบคอบ มีหน้าที่การงานและชีวิตที่มั่นคง ทุกๆ วันเขาตื่นนอน ทำงาน หาเลี้ยงชีพ กลับบ้าน เข้านอน ตื่นนอนอีกครั้งในวันถัดไปและทำทุกอย่างเหมือนเดิม เป็นวัฏจักรซ้ำแล้วซ้ำเล่า

มีคำถามหนึ่งที่โดนัลด์เฝ้าถามตัวเองเสมอ เป็นคำถามที่วนเวียนอยู่ในหัวของเขาตลอดเวลา ไม่ว่าจะตอนไปร้านกาแฟ กินอาหารเย็น ไปโบสถ์ หรือแม้กระทั่งในบาร์แถวบ้าน ซึ่งเหล้าสกอตซ์ไม่กี่แก้วพอจะทำให้คำถามนั้นเงียบลงได้บ้าง แต่มันจะวนกลับมาเสมอ เกือบ 10 ปีที่คำถามนี้ทำให้เขาตื่นขึ้นมาตอนตีสอง และไปยืนอยู่หน้ากระจกห้องน้ำพร้อมถามตัวเองว่า “ฉันใช้ชีวิตแบบนี้ไปเพื่ออะไร”

แต่ชายที่จ้องตอบกลับมาในกระจกไม่เคยมีคำตอบที่ดีให้สักครั้งเดียว ความเชื่อผิด ๆ ของโดนัลด์นั้นคล้ายกับปัญหาของจានีน เพียงแต่โดนัลด์ยึดติดกับความเชื่อนี้มานานกว่าเธอมาก เขาเข้าใจผิดว่าชีวิตที่ตั้งอยู่บนความรับผิดชอบและความสำเร็จในหน้าที่การงานน่าจะนำไปสู่ความสุข มันน่าจะเพียงพอแล้วมิใช่หรือ แต่โดนัลด์ยังมีความเชื่อผิด ๆ อีกเรื่องหนึ่ง เขาปักใจเชื่อว่าคนเราไม่สามารถหยุดทำสิ่งที่ตัวเองทำมาตลอดได้ คงจะดีถ้าชายที่อยู่ในกระจกสามารถบอกให้เขารู้ว่า เขาไม่ได้เผชิญสภาวะนี้เพียงลำพัง และเขาสามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองเพื่อลองทำอะไรใหม่ๆ ได้ คนอเมริกันกว่า 31 ล้านคนที่มีอายุระหว่าง 44-70 ปีต่างมองหาอาชีพที่เรียกว่า “อาชีพที่ใจเรียกร้อง” (encore career) ซึ่งเป็นงานที่ผสมผสาน

ระหว่างความหมายต่อตัวบุคคล รายได้ที่ต่อเนื่อง และประโยชน์ต่อสังคม ในจำนวน 31 ล้านคนนี้ มีบางคนที่ค้นพบอาชีพลักษณะดังกล่าว และมีอีกหลายคนที่ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นตรงไหนดี ทั้งยังกลัวการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ เพราะคิดว่าคงสายเกินไปเสียแล้ว

ความเชื่อผิด ๆ: สายเกินกว่าจะเปลี่ยนแปลง

ปรับมุมมองใหม่: ไม่มีอะไรสายเกินไป เราออกแบบชีวิตที่มีความสุขได้เสมอ

เรื่องราวของคนสามคน กับปัญหาใหญ่ทั้งสามแบบ

หักออกแบบขึ้นชอบปัญหา

ลองมองไปรอบตัว ไม่ว่าจะเป็นที่ทำงานหรือที่บ้าน แก้วอี้ที่คุณนั่ง แท็บเล็ต หรือสมาร์ทโฟนที่คุณอาจกำลังถืออยู่ในมือ ทุกอย่างรอบตัวเราล้วนออกแบบโดยใครคนหนึ่ง และทุกการออกแบบเริ่มต้นจากปัญหาบางอย่าง เช่น ปัญหาที่ว่าคุณไม่สามารถฟังเพลงหลายๆ เพลงโดยไม่ต้องลำบากแบกกระเป๋าใส่ซีดีเพลงไปไหนมาไหน ทำให้เกิดอุปกรณ์สี่เหลี่ยมขนาดหนึ่งนิ้ว ที่เพียงคุณเสียบไว้ในกระเป๋าเสื้อก็สามารถฟังเพลงได้มากถึง 3,000 เพลง การออกแบบเพื่อแก้ปัญหาทำให้เกิดโทรศัพท์มือถือที่มีขนาดเหมาะสมมือ แล็บท็อปที่ใช้งานได้นานกว่าห้าชั่วโมง หรือเสียงนาฬิกาปลุกที่เป็นเสียงนกร้องเพราะเสียงนาฬิกาปลุกที่ตั้งหนวกหูอาจดูไม่เป็นปัญหาใหญ่ท่ามกลางแผนการอันยิ่งใหญ่ทั้งหลาย แต่มันก็เป็นปัญหามากพอสำหรับคนที่ไม่อยากเริ่มต้นวันใหม่ด้วยเสียงแสบแก้วหูของ

นาฬิกาปลุกแบบดั้งเดิม ระบบน้ำประปาและฉนวนในบ้านเรือนคิดค้นขึ้นมาจากปัญหา ท่อประปาก็เช่นกัน แปรงสีฟันพัฒนาขึ้นมาจากปัญหา แก้อัก็ประดิษฐ์ขึ้นเพราะใครบางคนเคยประสบปัญหาใหญ่ นั่นคือนั่งบนก้อนหินแล้วปวดกัน

ปัญหาด้านการออกแบบนั้นแตกต่างจากปัญหาด้านวิศวกรรม เราทั้งสองคนเรียนจบสาขาวิศวกรรมศาสตร์ วิศวกรรมนั้นเป็นแนวทางที่ดีในการแก้ปัญหาเวลาที่เรามีข้อมูลเยอะๆ และแน่ใจว่าจะมีคำตอบที่ดีที่สุดเพียงคำตอบเดียว บิลเป็นวิศวกรผู้มีหน้าที่แก้ไขปัญหาเกี่ยวกับบานพับแล็ปท็อปเครื่องแรกของบริษัทแอปเปิ้ล ซึ่งทางออกที่เขาและลูกทีมค้นพบทำให้แล็ปท็อปของบริษัทติดอันดับนำเชื่อถือที่สุดในตลาด กระบวนการพัฒนามานพับนั้นต้องอาศัยต้นแบบหลายต่อหลายชิ้นและต้องทดสอบนับครั้งไม่ถ้วน ซึ่งใกล้เคียงกับกระบวนการออกแบบ แต่พวกเขาตั้งเป้าหมายชัดเจนว่าจะพัฒนามานพับที่มีอายุใช้งานอย่างน้อยห้าปี (หรือเปิดๆ ปิดๆ ได้นับหมื่นครั้ง) ทีมงานของบิลทดลองกลไกการแก้ไขสารพัดรูปแบบ จนได้ต้นแบบบานพับที่ตรงตามต้องการ เมื่อพวกเขาบรรลุเป้าหมายก็นำผลลัพธ์ที่ค้นพบมาผลิตซ้ำได้เป็นล้านๆ ครั้ง กรณีนี้นับเป็นปัญหาทางวิศวกรรมที่ดี

เราลองเปรียบเทียบโจทย์การพัฒนามานพับแล็ปท็อปกับโจทย์การออกแบบแล็ปท็อปเครื่องแรกที่มี “เมาส์ติดตั้งในตัว” เนื่องจากคอมพิวเตอร์ของแอปเปิ้ลต้องใช้เมาส์ทำงานทุกอย่าง การสร้างแล็ปท็อปที่ผู้ใช้จำต้องผูกติดอยู่กับเมาส์ทั่วไปย่อมเป็นเรื่องที่ไม่อาจยอมรับได้ โจทย์นี้ถือเป็นปัญหาด้านการออกแบบ เพราะเป็นโจทย์ที่ไม่มีตัวอย่างในอดีตให้ปฏิบัติตาม และไม่มีรูปแบบของผลลัพธ์ที่ชัดเจนหรือตายตัวในตอนแรกนั้นมีโอกาสเต็มมากมายผุดขึ้นในห้องปฏิบัติการ และทีมงานได้ลองทดสอบการออกแบบหลากหลายแนวทาง แต่ก็ไม่มีไอเดียไหนที่ดูจะทำได้จริง จนกระทั่งมาถึงมือของวิศวกรคนหนึ่งที่ตั้งชื่อว่า จอน คราโคเวอร์ (Jon Krakower) จอนปลุกปล้ำอยู่กับลูกกลมควมคุม (trackball) มาระยะ

หนึ่งแล้ว เขาเสนอไอเดียสุดโหดให้ยับยั้งส่วนที่เป็นแป้นพิมพ์ขึ้น เพื่อให้มีพื้นที่สำหรับยึดเจ้าอุปกรณ์ขนาดจิ๋วที่กำหนดหน้าที่ควบคุมและกำหนดทิศทางขึ้นนี้เข้าไป ไอเดียของเขากลายเป็นก้าวกระโดดครั้งสำคัญที่ทุกคนเฝ้าเสาะแสวงหา และกลายเป็นหนึ่งในจุดเด่นของแล็ปท็อปยี่ห้อแอปเปิ้ลนับตั้งแต่นั้นมา¹

สุนทรียศาสตร์หรือความสวยงามของสิ่งต่างๆ เป็นอีกตัวอย่างที่ชัดเจนของปัญหาที่ไม่มีคำตอบตายตัวซึ่งนักออกแบบต้องรับมือ เช่น รถสปอร์ตคุณภาพดีทั่วโลกนั้นก็มีมากมายหลายยี่ห้อ และต่างก็มุ่งเน้นเรื่องความเร็ว แต่รถสปอร์ตไม่เหมือนกับรถเฟอร์รารีแม้แต่หน่อย รถทั้งสองยี่ห้อสร้างโดยวิศวกรที่มีความเชี่ยวชาญ มีชิ้นส่วนอะไหล่ที่ใกล้เคียงกันมาก แต่มีรูปลักษณะความงามที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง นักออกแบบของทั้งสองบริษัทใส่ใจพิถีพิถันกับทุกส่วนโค้งและทุกเส้นทุกไฟหน้าและทุกตะแกรงหน้ารถ แต่พวกเขาตัดสินใจดำเนินแนวทางที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง แต่ละบริษัททำงานในแนวทางของตัวเอง เฟอร์รารีเป็นรถที่ออกแบบตามสไตล์อิตาลีอย่างไม่ต้องสงสัย ในขณะที่ปอร์เช่ยึดมั่นตามสไตล์เยอรมันอย่างไม่ผิดเพี้ยน นักออกแบบศึกษาสุนทรียศาสตร์เป็นเวลาหลายปีเพื่อทำให้ผลิตภัณฑ์ของอุตสาหกรรมเหล่านี้เทียบชั้นได้กับผลงานประติมากรรมเคลื่อนที่ ด้วยเหตุนี้ ในบางแง่มุม สุนทรียศาสตร์จึงนับเป็นความท้าทายขั้นสูงสุดของการออกแบบ สุนทรียศาสตร์นั้นเป็นเรื่องที่ต้องดึงความรู้สึกรวมมนุษย์เข้ามาเกี่ยวข้อง และเราพบว่าเมื่อใดก็ตามที่มีอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (design thinking) ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าตัวมันเองเป็นเครื่องมือแก้ปัญหาคู่ที่ดีที่สุด

เมื่อเราเจอความท้าทายในการแนะนำนักศึกษาที่กำลังจะเรียนจบให้ออกไปทำงานอย่างเต็มประสิทธิภาพและใช้ชีวิตอย่างมีความสุข กล่าวคือ ช่วยพวกเขาค้นหาให้เจอว่าตนควรจะทำอะไรกับชีวิตข้างหน้า เรามั่นใจว่ากระบวนการคิดเชิงออกแบบคือเครื่องมือที่จะช่วยแก้ปัญหา

การออกแบบชีวิตเป็นเรื่องที่ไม่มีทางออกชัดเจน แตกต่างจากการสร้างบ้านพับให้มีอายุการใช้งานห้าปี หรือการสร้างสะพานขนาดใหญ่ที่เชื่อมต่อกับผืนดินอย่างปลอดภัย ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาทางวิศวกรรมซึ่งคุณมีข้อมูลตัวเลขที่แน่ชัดเกี่ยวกับทางเลือกของคุณ จึงสร้างทางเลือกที่ดีที่สุดได้

เมื่อคุณมีผลลัพธ์ที่ต้องการ (เครื่องคอมพิวเตอร์แล็ปท็อปที่พกพาได้จริง รถสปอร์ตสุดโฉบเฉี่ยว หรือชีวิตที่ออกแบบมาอย่างดี) แต่ไม่เห็นทางออกที่ชัดเจนเบื้องหน้า นั่นคือเวลาที่你会จะระดมสมอง ลองสิ่งบ้าคลั่ง ดันสุด และมุ่งมั่น “สร้างหนทางไปข้างหน้า” จนกระทั่งคุณเจอบางอย่างที่ใช้การได้ คุณจะรู้เมื่อเห็นมัน ไม่ว่าจะเป็เส้นสายที่กลมกลืนบนตัวรถเฟอร์รารี หรือเครื่องแมคบุ๊กแอร์ที่พกพาสะดวก การออกแบบที่ดีนั้นเกิดขึ้นด้วยวิธีที่ไม่สามารถหาคำตอบได้ด้วยสมการ ตารางคำนวณ สเปรดชีต หรือการวิเคราะห์ข้อมูล มันมีรูปแบบและความรู้สึกในตัวมันเอง เป็นสุนทรียศาสตร์อันงดงามที่โดนใจคุณ

ชีวิตที่ออกแบบมาอย่างดีจะมีรูปแบบและความรู้สึกในตัวมันเองเช่นกัน และกระบวนการคิดเชิงออกแบบจะช่วยคุณแก้ปัญหาการออกแบบชีวิต ทุกสิ่งที่ทำให้ชีวิตประจำวันของเราง่ายขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น สนุกสนานขึ้น และรื่นรมย์ยิ่งขึ้น ล้วนกำเนิดจากปัญหา และเกิดขึ้นมาได้ก็เพราะมีนักออกแบบบางคนหรือบางกลุ่ม ณ ที่ใดสักแห่งบนโลกใบนี้ พยายามแก้ปัญหาที่นั่นนั่นเอง พื้นที่ซึ่งเราอยู่อาศัย ทำงาน และเล่นสนุกนั้น ออกแบบมาเพื่อให้การใช้ชีวิต การทำงาน และการเล่นของเราดีขึ้น ไม่ว่าจะเราจะมองไปที่ไหนในโลกภายนอกนี้ เราจะเห็นว่าเกิดอะไรขึ้นได้บ้างเมื่อนักออกแบบเดินหน้าทำชนปัญหา

เราจะมองเห็นประโยชน์ของกระบวนการคิดเชิงออกแบบ

และคุณจะเห็นประโยชน์ของกระบวนการคิดเชิงออกแบบในชีวิตคุณ การออกแบบไม่ได้ใช้การได้เฉพาะเวลาที่จะสร้างสิ่งของเจ๋งๆ อย่างคอมพิวเตอร์และรถเฟอร์รารีเท่านั้น แต่มันยังใช้การได้กับการสร้างชีวิต

เจ๋งๆ อีกด้วย คุณสามารถใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบสร้างชีวิตที่มีความหมาย แส่นสุข และอิมเอม ไม่สำคัญว่าคุณเป็นใครหรือเคยเป็นใคร ทำอะไรหรือเคยทำอะไรเพื่อเลี้ยงชีพ อายุมากหรือน้อยแค่ไหน คุณสามารถออกแบบอาชีพและชีวิตได้ด้วยวิธีคิดแบบเดียวกับวิธีที่ใช้สร้างเทคโนโลยี ผลิตภัณฑ์ และพื้นที่เจ๋งๆ *ชีวิตที่ออกแบบมาดีนั้นเป็นชีวิตที่ไม่หยุดนิ่ง ทว่าเดินทางสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง มีวิวัฒนาการ และเต็มไปด้วยโอกาสที่จะเกิดเรื่องน่าประหลาดใจอยู่เสมอ* คุณได้อะไรจากมันมากกว่าที่คุณลงทุนลงแรงไป ยังมีอะไรอีกหลายสิ่งนอกเหนือจาก “วัฏจักรซ้ำแล้วซ้ำเล่า” ในชีวิตที่ออกแบบมาอย่างดี

เรารู้ได้อย่างไร

จุดเริ่มต้นทั้งหมดเกิดขึ้นบนโต๊ะอาหาร

อันที่จริง มันเริ่มต้นตอนที่เราทั้งสองเป็นนักศึกษาปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ดในช่วงทศวรรษ 1970 (เดฟเข้าเรียนเร็วกว่าบิลเล็กน้อย) บิลได้รู้จักสาขาการออกแบบผลิตภัณฑ์ และค้นพบว่ามันเป็นสาขาที่มีโอกาสทางอาชีพการงานที่น่าสนใจ ในสมัยเด็ก บิลมักจะไปนั่งวาดรูปรถและเครื่องบินอยู่ที่ใต้จักรเย็บผ้าของคุณย่า และสาเหตุที่บิลตัดสินใจเลือกเรียนสาขาการออกแบบผลิตภัณฑ์นั้นก็เพราะเขาค้นพบ (ด้วยความประหลาดใจ) ว่ามีคนกลุ่มหนึ่งบนโลกที่ทำงานลักษณะนี้ทุกวัน นั่นคือกลุ่มคนที่เราเรียกกันว่านักออกแบบ ปัจจุบันบิลเป็นผู้อำนวยการหลักสูตรการออกแบบที่มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด และยังคงไม่หยุดวาดรูปและออกแบบสิ่งต่างๆ (เขาเลิกช้อนตัวอยู่ที่ใต้จักรเย็บผ้าแล้ว) พร้อมกับดูแลหลักสูตรปริญญาตรีและปริญญาโทด้านการออกแบบ รวมถึงเป็นอาจารย์สอนที่สถาบัน d.school (ชื่อเต็มคือ The Hasso Plattner Institute of Design อันเป็นศูนย์กลางทางนวัตกรรมของมหาวิทยาลัย

สแตนฟอร์ด ซึ่งประกอบด้วยหลากหลายสาขาวิชา โดยแนวทางการเรียนการสอนของทุกชั้นเรียนจะตั้งอยู่บนพื้นฐานกระบวนการคิดเชิงออกแบบ) นอกจากนี้ บิลยังมีประสบการณ์การทำงานกับธุรกิจสตาร์ทอัพและบริษัทต่างๆ ที่ติด 1 ใน 100 บริษัทชั้นนำ จัดอันดับโดยนิตยสาร *Fortune* ซึ่งหนึ่งในนั้นคือบริษัทแอปเปิ้ลที่เขาเคยทำงานอยู่เจ็ดปี ออกแบบแล็ปท็อปที่ได้รับรางวัล (และบานพับเหล่านั้น) ทั้งยังมีประสบการณ์อีกหลายปีในอุตสาหกรรมของเล่น โดยเป็นผู้ออกแบบหุ่นฟิกเกอร์จากภาพยนตร์เรื่อง *Star Wars*

บิลคิดว่าตัวเองค่อนข้างโชคดีที่ใช้เวลาไม่นานก็ค้นพบสาขาการออกแบบผลิตภัณฑ์ อีกทั้งยังได้พบเส้นทางอาชีพที่สนุกและเติมเต็ม จากประสบการณ์ในฐานะอาจารย์ไม่บ่อยนักที่นักเรียนคนหนึ่งจะโชคดีเช่นเขา แม้จะเป็นที่มหาวิทยาลัยชื่อดังอย่างสแตนฟอร์ดก็ตาม

ส่วนเดฟนั้นต่างจากบิล ตอนที่เดฟเป็นนักศึกษาปริญญาตรี เขาไม่รู้เลยว่าตัวเองอยากทำอะไร เขาไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนสาขาชีววิทยา (เดี๋ยวจะมาเล่าให้ฟังต่อว่าทำไม) และเปลี่ยนมาเรียนด้านวิศวกรรมเครื่องกล ว่ากันตามตรงคือแค่เพราะเขาไม่รู้จะเลือกเรียนอะไรดี ตลอดเวลาที่เรียนมหาวิทยาลัย เขาไม่เคยพบคำตอบของคำถามสำคัญที่ว่า “เราจะรู้ได้อย่างไรว่าเราอยากทำอะไรในชีวิต” เดฟดี้นรนจนหาคำตอบนั้นเจอในที่สุด และสนุกสแกนกับงานบริหารและที่ปรึกษาด้านการจัดการเกี่ยวกับเทคโนโลยีขั้นสูงตลอด 30 ปีต่อมา เขาได้มีโอกาสบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ของแอปเปิ้ล เช่น เม้าส์ตัวแรกและเครื่องพิมพ์เลเซอร์รุ่นแรกๆ ได้เป็นผู้ร่วมก่อตั้งบริษัทเกมชื่ออิเล็กทรอนิกส์อาร์ตส์ (Electronic Arts) ทั้งยังเป็นທີ່ปรึกษาให้ผู้ก่อตั้งธุรกิจสตาร์ทอัพรุ่นใหม่จำนวนมาก แม้จะเริ่มต้นอย่างทุลักทุเล แต่ในที่สุดชีวิตการทำงานของเขาก็ดำเนินไปอย่างนำทีง ทว่าเดฟรู้ดีว่าชีวิตของตนนั้นยากลำบากกว่าที่ควรจะเป็น

แม้ว่าเรากำลังจะเริ่มก้าวเดินบนเส้นทางอาชีพและสร้างครอบครัวของตัวเอง แต่เราก็มักได้สานต่อการทำงานร่วมกับนักศึกษาอยู่เสมอ บิล

สอนอยู่ที่มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด และได้เจอนักศึกษาผู้สับสนน้อยๆ ที่แวะเวียนเข้ามาปรึกษาเรื่องชีวิตหลังเรียนจบ ส่วนเดฟนั้นเป็นอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียเบิร์กลีย์ เขาเปิดสอนวิชาที่ชื่อว่า “จะหาอาชีพตัวเองเจอได้อย่างไร” (How to Find Your Vocation) [หรือรู้จักกันในอีกชื่อหนึ่งว่า “อาชีพของคุณคืองานที่หัวใจเรียกร้องหรือเปล่า” (Is Your Calling Calling?)] โดยสอนมาแล้ว 14 ครั้งในช่วงเวลากว่า 8 ปี แต่เดฟยังคงอยากเปิดสอนเพิ่มที่มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ระหว่างเส้นทางอาชีพของพวกเขา บิลและเดฟได้เจอกันบ้างทั้งด้วยเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว เมื่อเดฟได้ยินข่าวว่าบิลจะมาเป็นผู้อำนวยการหลักสูตรการออกแบบที่สแตนฟอร์ด ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เขารู้จักดี เดฟก็คิดว่าอาชีพนักออกแบบนั้นต้องอาศัยคุณสมบัติจากหลากหลายสาขาวิชา ซึ่งน่าจะให้นักศึกษาสาขาการออกแบบได้รับการแนะนำที่มากกว่าปกติ กล่าวคือต้องพยายามค้นหาเป้าหมายในเส้นทางอาชีพที่มีความหมายและเป็นแบบฉบับของตนอย่างถ่องแท้ อีกทั้งสามารถหาเลี้ยงชีพได้ด้วย เขาตัดสินใจโทรศัพท์หาบิลและนัดกินมือเที่ยงเพื่อแลกเปลี่ยนไอเดียที่เขามี และดูว่าจะเป็นอย่างไรต่อ ถ้าทุกอย่างไปได้สวย พวกเขาอาจจะนัดกินมือเที่ยงกันบ่อยขึ้นเพื่อคุยเรื่องนี้ และบางทีในหนึ่งหรือสองปีข้างหน้าอาจมีบางสิ่งเกิดขึ้น

และนั่นคือเหตุผลที่ว่า เหตุใดจุดเริ่มต้นทั้งหมดจึงเกิดขึ้นบนโต๊ะอาหาร

หลังจากเริ่มต้นมือกลางวันไปห้านาที เราก็ตัดข้อตกลง พวกเราตัดสินใจว่าจะร่วมมือกันพัฒนาวิชาใหม่ขึ้นมาที่สแตนฟอร์ด เป็นวิชาที่เชื่อมโยงกระบวนการคิดเชิงออกแบบเข้ากับการออกแบบชีวิตหลังเรียนจบมหาวิทยาลัย โดยจะเริ่มสอนให้นักศึกษาสาขาการออกแบบก่อน และถ้าไปได้ดีก็จะเปิดสอนให้นักศึกษาสาขาอื่นๆ ต่อไป

วิชานี้กลายเป็นหนึ่งในวิชาเลือกยอดนิยมที่สแตนฟอร์ด

เมื่อมีคนถามว่าพวกเราทำอะไรที่สแตนฟอร์ด บางครั้งเราจะ

ตอบด้วยคำตอบที่เราบรรจงคิดมาอย่างดีว่า “พวกเราเปิดหลักสูตรวิชาเรียนที่สแตนฟอร์ด เป็นวิชาที่ประยุกต์ใช้หลักการออกแบบนวัตกรรมด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ เพื่อช่วยให้นักศึกษาออกแบบชีวิตตัวเองระหว่างที่เรียนอยู่หรือหลังเรียนจบ” แน่แน่นอนว่าพอได้ฟังคำอธิบายนี้ ทุกคนก็จะตอบว่า “เยี่ยมไปเลย! ว่าแต่มันคืออะไรนะ”

และเราก็มักจะตอบว่า “เราสอนนักศึกษาให้ใช้หลักการออกแบบเพื่อหาคำตอบว่าพวกเขาอยากทำอะไรหลังเรียนจบ” แล้วแทบทุกคนก็จะตอบว่า “โอ้โฮ! ขอเรียนด้วยได้ไหม!” เป็นเวลาหลายปีที่พวกเราต้องตอบปฏิเสธ อย่างน้อยก็ในกรณีของคนที่ไม่ได้เป็นหนึ่งในนักศึกษากว่า 16,000 คนของมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด แต่ตอนนี้จะไม่ใช่เป็นเช่นนั้นอีกต่อไป เราสองคนได้เริ่มจัดกิจกรรมเวิร์กช็อป “ออกแบบชีวิตคุณเอง” ให้ทุกคนเข้าร่วมได้ (www.designingyour.life) นอกจากนี้เรายังได้เขียนหนังสือเล่มนี้ขึ้นมา เพื่อเป็นประโยชน์แก่คนที่ไม่ได้เรียนในสแตนฟอร์ด แต่สนใจอยากมีชีวิตที่ออกแบบมาอย่างดี

แต่คุณต้องยินดีที่จะตั้งคำถามกับตัวเอง ซึ่งเป็นคำถามที่ยากเอากการ

นักออกแบบชอบคำถาม

เช่นเดียวกับที่โดนัลด์เฟาถามตัวเองหน้ากระจกทุกคืนว่า “ฉันใช้ชีวิตแบบนี้ไปเพื่ออะไร” มีคนจำนวนไม่น้อยที่ครุ่นคิดหาคำตอบของคำถามดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัว เรื่องงาน หรือความหมายและเป้าหมายของการมีชีวิตอยู่บนโลกใบนี้

- เราจะหางานที่เราชอบหรือถึงขั้นหลงรักได้อย่างไร
- เราจะสร้างอาชีพที่ทำให้เรามีชีวิตที่ดีได้อย่างไร

- เราจะหาสมดุลระหว่างอาชีพและครอบครัวได้อย่างไร
- เราจะเปลี่ยนโลกได้อย่างไร
- เราจะหุ่นดี เซ็กซี่ และร่ำรวยล้านฟ้าได้อย่างไร

เราสองคนช่วยหาคำตอบให้คำถามเหล่านี้ได้ ยกเว้นคำถามข้อสุดท้าย

เราทุกคนต่างเคยเจอคำถามทำนองว่า “โตขึ้นอยากเป็นอะไร” นี้เป็นคำถามพื้นฐานในชีวิตของทุกคน ไม่ว่าเราจะอายุ 15 หรือ 50 ก็ตาม นักออกแบบชอบคำถาม แต่ที่ชอบมากกว่าคือการตั้งคำถามเพื่อปรับมุมมอง (reframe)

การตั้งคำถามเพื่อปรับมุมมองเป็นหนึ่งในหลักคิดสำคัญของนักออกแบบ นวัตกรรมชั้นยอดหลายอย่างรอบตัวเรานั้นเกิดขึ้นได้เพราะเรารู้จักปรับมุมมอง ในกระบวนการคิดเชิงออกแบบ เรามักพูดเสมอว่า “อย่าเริ่มต้นจากปัญหา แต่ให้เริ่มจากคน เริ่มจากพยายามเข้าใจผู้คน” เมื่อเข้าใจคนที่จะมาใช้ผลิตภัณฑ์นั้นๆ เราก็จะตีโจทย์ได้ถูกต้อง ระดมสมองหาไอเดีย และเริ่มทดลองทำตัวต้นแบบเพื่อค้นหาว่ามีอะไรบ้างที่เรายังไม่รู้เกี่ยวกับปัญหานั้น วิธีการเช่นนี้ทำให้เราปรับมุมมอง หรือที่บางครั้งเรียกว่า การเปลี่ยนทิศทาง การปรับมุมมองเกิดขึ้นเมื่อเราได้รับข้อมูลใหม่ๆ เกี่ยวกับปัญหานั้น แก้ไขมุมมองของตน ก่อนจะเริ่มขบคิดและสร้างตัวต้นแบบขึ้นใหม่อีกครั้ง คุณอาจเริ่มต้นโดยคิดว่ากำลังออกแบบผลิตภัณฑ์ชิ้นหนึ่ง (เช่น กาแฟสูตรใหม่หรือเครื่องชงกาแฟแบบใหม่) ก่อนจะปรับมุมมองเมื่อคุณตระหนักว่า แท้จริงแล้วคุณกำลังออกแบบประสบการณ์ใหม่ในการกินกาแฟ (เช่น ร้านกาแฟสตาร์บัคส์) หรือเมื่อคุณพยายามแก้ปัญหาความยากจน คุณเลิกให้เงินกู้กับชนชั้นร่ำรวยในประเทศหนึ่ง (เหมือนที่ธนาคารโลกทำ) แต่เริ่มให้เงินกู้กับคนยากจนที่ขาดสเนเกินกว่าจะจ่ายคืนไหว [เช่น โครงการสินเชื่อรายย่อยและธนาคารกรามีน (Grameen Bank)] หรือเมื่อทีมวิจัยของแอปเปิ้ลคิดค้นไอแพด

ขึ้นมา ก็นับว่าพวกเขาได้ปรับเปลี่ยนมุมมองที่ผู้คนมีต่อคอมพิวเตอร์
พกพาไปอย่างสิ้นเชิง

ในการออกแบบชีวิต เราต้องคอยปรับแนวคิดอยู่เสมอ แนวคิด
สำคัญที่สุดที่จำเป็นต้องปรับคือความจริงที่ว่า เราไม่สามารถวางแผน
ชีวิตที่สมบูรณ์แบบได้ และชีวิตนั้นไม่ได้มีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบ
เดียว ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องดี ชีวิตมีหลายรูปแบบ ทุกแบบล้วนเต็มไปด้วย
ความหวังต่อโลกความจริงอันสร้างสรรค์ที่เผยตัวต่อหน้าเรา และนั่นคือ
สิ่งที่ทำให้ชีวิตเรามีค่า ชีวิตไม่ใช่สิ่งของ แต่เป็นประสบการณ์ ความสนุก
ในชีวิตเกิดขึ้นเมื่อเราได้ออกแบบและเพลิดเพลินกับประสบการณ์นั้นๆ

เราอาจปรับมุมมองจากคำถามเดิมๆ อย่าง “โตขึ้นอยากเป็น
อะไร” ไปสู่คำถามที่ว่า “เราอยากพัฒนาตัวเองไปเป็นคนแบบใด” เพราะ
ชีวิตคือการเติบโตและเปลี่ยนแปลง ชีวิตไม่หยุดนิ่ง ไม่ได้มีเป้าหมายที่
ตายตัว ไม่ใช่แค่ตอบคำถามข้อเดียวแล้วจะคลี่คลายทุกสิ่ง ไม่มีใครรู้ได้
อย่างแท้จริงว่าตัวเองอยากเป็นอะไร แม้แต่คนที่เลือกแล้วว่าประกอบ
อาชีพหมอ ทนายความ หรือวิศวกร สิ่งเหล่านี้ก็เป็นเพียงทิศทางคร่าวๆ
บนเส้นทางชีวิตเท่านั้น เราทุกคนจะเจอคำถามรออยู่ในทุกย่างก้าวระหว่าง
ทาง สิ่งที่เราทุกคนต้องการคือกระบวนการออกแบบ เพื่อค้นหาว่าเรา
ต้องการอะไร อยากเติบโตเป็นคนแบบไหน และทำอย่างไรจึงจะสามารถ
สร้างชีวิตที่เรารักได้

ยินดีต้อนรับสู่การออกแบบชีวิต

การออกแบบชีวิตคือคำตอบ เป็นวิธีการที่จะช่วยให้เอลเลนหางานประจำ
ที่ไม่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนได้ เป็นหนทางที่จะช่วยให้เจ้านินก้าวออกจาก
ชีวิตที่ควรมีไปสู่ชีวิตที่เธอต้องการ และเป็นสิ่งที่จะช่วยให้โดนัลด์ค้นพบ
คำตอบของคำถามที่รบกวนจิตใจทุกคืน นักออกแบบคือกลุ่มคนที่

จินตนาการถึงสิ่งที่ยังไม่เคยเกิดขึ้น และหาทางสร้างสิ่งนั้นขึ้นมาเพื่อให้โลกใบนี้เปลี่ยนแปลง คุณสามารถใช้กระบวนการออกแบบกับชีวิตของตัวเอง คุณสามารถจินตนาการถึงอาชีพหรือชีวิตในแบบที่ยังไม่เคยมี และหาทางทำให้อินาคตเช่นนั้นเป็นจริงขึ้นมา เพื่อเปลี่ยนแปลงชีวิตให้ต่างไปจากเดิม ถ้าชีวิตของคุณนั้นสมบูรณ์พูนสุขอยู่แล้ว การออกแบบชีวิตอาจทำให้ชีวิตที่เป็นอยู่ดียิ่งขึ้นไปอีก

เมื่อคุณคิดอย่างนักออกแบบ เมื่อคุณกล้าตั้งคำถาม เมื่อคุณค้นพบว่าจริง ๆ แล้วชีวิตคือการออกแบบสิ่งที่ยังไม่เคยเกิดขึ้น เมื่อนั้นชีวิตของคุณจะมีแสงสีเปล่งประกายอย่างที่เราอาจไม่เคยคิดฝัน ในกรณีที่คุณชอบแสงสีเปล่งประกายนะครับ เพราะถึงอย่างไร ทุกอย่างก็คือสิ่งที่คุณออกแบบเอง

เรารู้อะไรบ้าง

ในหลักสูตรการออกแบบของสแตนฟอร์ด เราทั้งคู่ได้สอนเรื่องกระบวนการคิดเชิงออกแบบและวิธีออกแบบชีวิตให้นักศึกษาว่าพันคน เราขอบอกความลับอย่างหนึ่งให้ฟัง นั่นคือไม่เคยมีนักศึกษาสอบตกวิชานี้เลย จริง ๆ แล้วมันเป็นไปไม่ได้ที่จะสอบตกด้วยซ้ำ เราสองคนมีประสบการณ์การสอนรวมกันกว่า 60 ปี และได้สอนวิธีออกแบบชีวิตให้นักเรียนมัธยม นักศึกษาปริญญาตรี โท และเอก คนวัยทำงาน ผู้บริหารวัยกลางคน รวมถึงคนวัยเกษียณที่ต้องการหางาน “ที่ใจเรียกร้อง”

ในฐานะอาจารย์ เราเปิดโอกาสให้นักเรียนมาปรึกษาเรื่องต่าง ๆ ได้ “ตลอดชีวิต” นั่นหมายความว่า ถ้าคุณเรียนวิชาของเรา เราจะคอยช่วยเหลือคุณตลอดไป ที่ผ่านมามีนักเรียนมาปรึกษาเรามากมายหลังจากเรียนจบ พวกเขาบอกเราว่า เครื่องมือ ไอเดีย และแนวคิดหลาย ๆ อย่างในวิชานี้ทำให้ชีวิตของพวกเขาเปลี่ยนไป เราจึงมีความหวังและมั่นใจว่า

กระบวนการนี้จะเปลี่ยนแปลงชีวิตผู้อ่านอย่างคุณได้เช่นกัน

แต่อย่าเพิ่งเชื่อคำบอกเล่าของเราฝ่ายเดียว สแตนฟอร์ดเป็นสถานที่เข้มงวดที่เดียว เรื่องเล่าจากประสบการณ์อาจน่าฟัง แต่มันไม่มีน้ำหนักเท่าไรนักในทางวิชาการ หากว่ากันอย่างมีอาชีพก็คือ คุณจำเป็นต้องมีข้อมูล ชั้นเรียนของเราเป็นหนึ่งในชั้นเรียนกระบวนการคิดเชิงออกแบบไม่กึ่งวิชาที่ผ่านการศึกษาค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ และมีหลักฐานพิสูจน์ว่าทำให้นักศึกษาเปลี่ยนแปลงได้จริงอย่างมีนัยสำคัญ มีนักศึกษาปริญญาเอกสองคนที่ทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับวิชานี้ และสิ่งที่พวกเขาค้นพบนั้นน่าตื่นตะลึงทีเดียว พวกเขาพบว่านักศึกษาที่เรียนวิชาออกแบบชีวิตสามารถนึกภาพและไขว่คว้าหาหน้าที่การงานที่ตัวเองต้องการได้ดีกว่าคนอื่น มีความเชื่อผิดๆ ที่บั่นทอนชีวิต (พวกความคิดนาร์คาณูที่ไม่เป็นความจริงและคอยจุดไม่ให้เราก้าวหน้า) น้อยกว่านักศึกษาคนอื่น และยกระดับความสามารถที่จะริเริ่มแนวคิดใหม่ๆ เพื่อออกแบบชีวิตที่ตัวเองต้องการ (เพิ่มเติมความสามารถที่จะจุดประกายความคิด) ผลของเกนท์ชีวิตนี้นับว่า “มีนัยสำคัญทางสถิติ” ซึ่งถ้าจะอธิบายตามภาษาคนทั่วไปก็หมายความว่า แนวคิดและแบบฝึกหัดที่เราจัดเตรียมไว้ในวิชาของเรา และจะแนะนำให้คุณสามารถเรียนรู้ในหนังสือเล่มนี้นั้น ได้รับการพิสูจน์ว่ามีประสิทธิภาพ มันจะช่วยคุณค้นหาสิ่งที่ต้องการและแสดงให้เห็นว่าจะไขว่คว้าสิ่งนั้นมาได้อย่างไร

แต่เราขออธิบายให้ชัดเจนตั้งแต่เริ่มต้น ไม่ว่าจะมียุทพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์หรือไม่ก็ตาม เรื่องเหล่านี้ก็คือเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลอย่างมาก เราสามารถให้เครื่องมือ แนวคิด แบบฝึกหัด แต่เราไม่สามารถคิดแทนคุณได้ เราไม่สามารถให้ข้อมูลเชิงลึก เปลี่ยนมุมมอง และสรรหาช่วงขณะที่คุณ “เข้าใจแจ่มแจ้ง” ครั้งแล้วครั้งเล่ามามอบให้ง่ายๆ ภายใน 10 ขั้นตอน สิ่งที่เราบอกได้คือ ถ้าคุณใช้เครื่องมือเหล่านี้จริง และทำแบบฝึกหัดออกแบบชีวิต คุณจะสร้างข้อมูลเชิงลึกที่ต้องการได้ เพราะมีความจริงข้อหนึ่งที่สำคัญยิ่ง นั่นคือชีวิตของคุณนั้นมีได้หลายรูปแบบ และทุกแบบ

ล้วน “ถูกต้อง” กระบวนการออกแบบชีวิตจะช่วยให้เราเข้าใจและเข้าถึงชีวิตในแบบฉบับใดก็ตามที่โลดแล่นแสดงบทบาทอยู่ตอนนี้ จงจำไว้ว่าไม่มีคำตอบใดผิด และเราไม่ได้ให้คะแนนคุณ เราแนะนำให้คุณทำแบบฝึกหัดในหนังสือเล่มนี้ แต่จะไม่มีคำเฉลยท้ายเล่มที่บอกว่าคุณทำได้ดีแค่ไหน เราได้เพิ่มบทสรุปบทวนแบบฝึกหัดในตอนท้ายแต่ละบท นั่นคือเนื้อหาภายใต้หัวข้อ “ลองทำกิจกรรมต่อไปนี่” เพราะเราอยากเสนอให้คุณลองสิ่งต่างๆ นั่นละคือสิ่งที่นักออกแบบทำ เราไม่ได้ต้องการเปรียบเทียบคุณกับใคร และคุณก็ไม่ควรเปรียบเทียบตัวเองกับใครเช่นกัน เราอยู่ตรงนี้เพื่อร่วมสร้างสรรค์ไปกับคุณ ขอให้คิดว่าเราเป็นส่วนหนึ่งในทีมออกแบบของคุณเอง

ที่จริงแล้ว พวกเราอยากเชิญชวนให้คุณออกไปเสาะหาทีมร่วมออกแบบตั้งแต่ตอนนี้เลย มองหากลุ่มคนที่สนใจจะอ่านหนังสือเล่มนี้กับคุณและทำแบบฝึกหัดด้วยกัน กลุ่มคนที่ร่วมมือร่วมใจและพร้อมจะสนับสนุนซึ่งกันและกันในการกิจออกแบบชีวิตของคุณ เราจะพูดถึงเรื่องนี้เพิ่มเติมในบทต่อไป และอย่าลืมนะที่จะเริ่มต้นอ่านหนังสือเล่มนี้ด้วยตัวเองก่อน คนจำนวนมากคิดว่านักออกแบบคืออัจฉริยะผู้รักสันโดษชอบทำงานฉายเดี่ยวและเฝ้ารอแสงสว่างแห่งแรงบันดาลใจที่จะให้คำตอบกับปัญหาการออกแบบของเขา ทว่าความจริงนั้นต่างออกไปลิบลับ ปัญหาบางอย่าง เช่น การออกแบบม้านั่งหรือตัวต่อของเล่นเด็กชุดใหม่ อาจจะเป็นงานออกแบบง่ายๆ ที่คิดและทำคนเดียวได้ แต่ในโลกที่เต็มไปด้วยเทคนิคซับซ้อนอย่างทุกวันนี้ ปัญหาแทบทุกเรื่องจำเป็นต้องอาศัยทีม นักออกแบบช่วยกันรับมือ กระบวนการคิดเชิงออกแบบเน้นให้คิดสร้างสรรค์ร่วมกันมากเป็นพิเศษ และเสนอว่าผลลัพธ์ที่ดีที่สุดนั้นมาจากการร่วมมือกันอย่างลึกซึ้ง (radical collaboration) ซึ่งอาศัยหลักการว่าคนที่มีความเชี่ยวชาญต่างกันจะนำประสบการณ์อันหลากหลายมาสู่ทีม ทั้งในด้านเทคนิคและประสบการณ์ชีวิต สิ่งนี้เองที่ช่วยเพิ่มโอกาสให้ทีมรู้จักเอาใจคนอื่นมาใส่ใจเรา และเข้าใจมุมมองของคนที่จะใช้ผลิตภัณฑ์ที่

พวกเขาออกแบบ นอกจากนี้ ภูมิหลังอันแตกต่างอาจนำมาซึ่งแนวทางแก้ปัญหาที่โดดเด่นไม่เหมือนใครก็เป็นได้

ประโยชน์ของการออกแบบเป็นที่นั่นเป็นเรื่องที่พิสูจน์ให้เห็นมาหลายต่อหลายครั้งในชั้นเรียน d.school ของสแตนฟอร์ด ซึ่งเหล่านักศึกษาปริญญาโทรวมกลุ่มกันสร้างทีมที่มีประสบการณ์หลากหลายจากคณะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นคณะบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ หรือคณะแพทยศาสตร์ โดยร่วมมือกันสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ อยู่เสมอ กาวที่ช่วยประสานการทำงานของพวกเขาคือกระบวนการคิดเชิงออกแบบ อันเป็นวิธีออกแบบที่เน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลาง และใช้ประโยชน์จากประสบการณ์อันหลากหลายเพื่อสร้างความร่วมมือและปลุกความคิดสร้างสรรค์โดยปกติแล้ว นักเรียนที่มาจากต่างคณะเหล่านี้ไม่มีพื้นฐานเรื่องการออกแบบมาก่อนเลย และทุกทีมจะต้องพยายามมากหน่อยในตอนเริ่มเรียนเพื่อสร้างผลงานให้ได้ตามเป้าหมาย พวกเขาต้องค่อยๆ เรียนรู้แนวคิดของนักออกแบบ โดยเฉพาะการร่วมมือกันอย่างลึกซึ้งและความเข้าใจในกระบวนการ แต่เมื่อทุกอย่างลงตัว พวกเขาจะค้นพบว่าความสามารถของตนในฐานะทีมนั้นเหนือกว่าที่บุคคลคนหนึ่งจะทำได้อย่างมหาศาล จากนั้นความมั่นใจที่จะสร้างสรรค์ผลงานก็จะพุ่งทะยาน มีโครงการของนักศึกษาและบริษัทสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ประสบความสำเร็จกว่า 100 ราย เช่น D-Rev หรือ Embrace³ เองก็มีจุดเริ่มต้นจากกระบวนการนี้ ซึ่งนับเป็นบทพิสูจน์ว่าการร่วมมือกันคือหลักการสำคัญของงานออกแบบในปัจจุบัน

ดังนั้น จงเป็นอัจฉริยะในการออกแบบชีวิตของคุณ ขอเพียงอย่าคิดว่าคุณต้องเป็นเหมือนอัจฉริยะผู้โดดเด่นียวเหล่านั้น